

DEKRET

o 8-mio godzinnym dniu pracy¹

Art. 1.

Od dnia ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa Polskiego niniejszych przepisów praca robotnika lub pracownika we wszystkich zakładach przemysłowych, górniczych, hutniczych, rzemieślniczych, przy komunikacji lądowych i wodnych oraz przedsiębiorstwach handlowych trwać ma bez wliczenia przerw odpoczynkowych najwyżej 8 godzin na dobę, zaś w dni sobotnie godzin 6².

Art. 2.

W tych działach pracy, w których charakter zajęć wymaga dłuższej jednorazowej pracy, ogólna liczba godzin pracy w tygodniu nie może przekraczać 46 godzin, nie wliczając przerw odpoczynkowych³.

¹ Dziennik Praw Państwa Polskiego 1918, nr 17, poz. 42. Dekret wprowadzony przez rząd Jędrzeja Moraczewskiego. Ustawodawca realizował założenia manifestu rządu lubelskiego (zob.: *Manifest Rządu Republiki Polskiej* [w:] *Druga Rzeczpospolita. Wybór dokumentów*, red. A. Łuczak, J. R. Szaflik, Warszawa 1988) i tworzących go ugrupowań politycznych. Dekret obowiązywał na terenie byłego zaboru rosyjskiego. O rozszerzenie zasięgu terytorialnego o Galicję dopominali się przedstawiciele stronnictw lewicowych (AAN, Akta numeryczne, sygn. 2329/19), zob.: K. Chylak, *Polityka czasu pracy w Polsce międzywojennej*, s. 69-73, [w:] *Problemy pracy zatrudnienia w Polsce XX i na początku XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, red. E. Słabińska, Kielce 2015.

² Popularnie zwana angielską sobotą.

³ Ustawodawca nawiązywał do Konwencji nr 1 Międzynarodowej Organizacji Pracy (o ograniczeniu czasu pracy do ośmiu godzin dziennie i czterdziestu ośmiu godzin tygodniowo w zakładach przemysłowych) przyjętej na konferencji zwołanej w dniu 29 października 1919 r. Niemniej jednak wykroczył ponad ustalenia uczestników konferencji ograniczając tydzień pracy do 46 godzin, czym przychylił się do głosów stronnictw lewicy, zwłaszcza uczestników rządu lubelskiego i gabinetu J. Moraczewskiego.

Art. 3.

W handlu 6-cio godzinny dzień pracy przeniesiony być może, na mocy uchwały gminy miejskiej lub wiejskiej, z dnia sobotniego na inny powszedni dzień w tygodniu. Uchwała taka wymaga zatwierdzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 4.

Dekret niniejszy nie może pociągać za sobą obniżenia płac robotników i pracowników.

Art. 5.

Nadliczbowe godziny pracy muszą być specjalnie wynagradzane, przyczem odnośna umowa, dotycząca dobrowolnych nadliczbowych godzin, winna być bezzwłocznie przedstawiona do zatwierdzenia inspektorowi pracy⁴. Obowiązkowa praca dodatkowa usprawiedliwioną być może tylko przez warunki, wywołane siłą wypadków żywiołowych, lub przez wyjątkowe okoliczności.

Art. 6.

Pracodawcy, winni przekroczeń w zakresie niniejszych przepisów, podlegać będą w drodze administracyjnej grzywnom do marek 5.000.

⁴ Instytucja inspektora pracy wprowadzona została na podstawie dekretu Naczelnika Państwa z dnia 3 stycznia 1919 r. (Dziennik Praw Państwa Polskiego 1919, nr 5, poz. 90). Akt miał charakter tymczasowy. Obowiązywał do 1928 r., zob.: T. Kozłowski, *Inspekcja Pracy w Polsce w latach 1919-1939. Organizacja i działalność*, Warszawa 2019.

Art. 7.

Wykonanie niniejszego dekretu przekazuje się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej. Do chwili zorganizowania w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej inspekcji pracy czynności w tym zakresie spełniać będą polityczne władze administracyjne.

Art. 8.

Minister Pracy i Opieki Społecznej wydawać będzie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu rozporządzenia szczegółowe co do wykonania niniejszych przepisów i rozstrzygać wątpliwości, wyniknąć mogące przy ich stosowaniu.

Dan w Warszawie, dnia 23 listopada 1918 roku.